

SAHTE TABLOLAR REVAÇTA

Ali Çelebi'niz taklit olmasın

Son zamanlarda iyice artan sahte tablolar, koleksiyonerlerin baş belası. Öyle ya, belki de şu duvarda asılı duran nadide parça "yeniden yorumlanmış"tır. Üstelik o eseri yaratanı yaşıyor olması da bir güvence değil artık. Örneğin Ali Avni Çelebi...

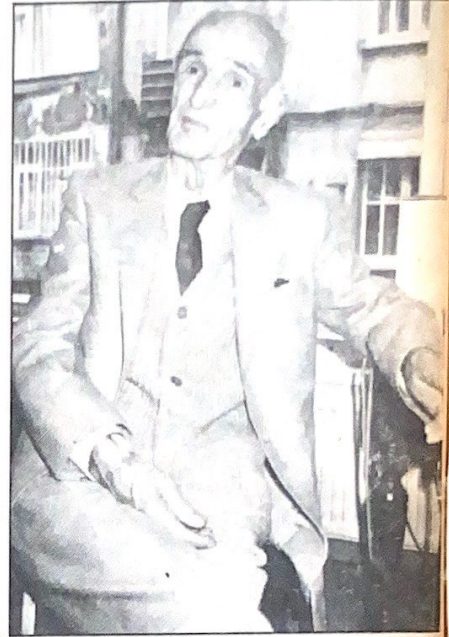
Ressam Ali Çelebi, 3-26 Nisan 1989 tarihleri arasında Tem Sanat Galerisi'nde açtığı sergisinde yer alan *Büyükada* adlı tablosuyla ilgili olarak, "Bunda bir kişilik, bir cesaret var. Ama bu benim resmim değil" diyordu Mehmet Günyeli'ye. Resmi üç yıl önce 2.5 milyon liraya satın alan koleksiyoner Günyeli ise resmi satın aldığı kişilerin bu konuda çok iddialı olduklarını söylüyordu karşılık olarak: "Uzmanlardan, müzeden, eksperlerden belge alıp bu resmin size ait olduğunu ispat edeceklermiş."

Ülkemizdeki resim piyasası yıllardır İstanbul'da oturan 45-50 kişinin tekelinde. Piyasa ekonomisi ve "açıklığa" bağlı işleyiş görünmüyor bu piyasada. "Resim pazarı" olarak adlandırılabilir bu ortamda, herkes, herkesin pislüğünden haberdar, ama "öz ve çıkar" ilişkileri açısından küçük kucağa yaşandığı için kimsenin de pek sesi çıkmıyor. Daha önceleri Fikret Mualla, Şevket Dağ, Nazmi Ziya, Hikmet Onat, İbrahim Çallı, Osman Hamdi, Halil Paşa gibi ressamların karşılaştığı sahte resim olayı bu kez, yaşayan bir sanatçı, Avni Çelebi'nin başına geldi.

1904 doğumlu Avni Çelebi, Zeki Kocamemi ile beraber Türk resim sanatında çağdaşlığın ilk temsilcileri

olarak biliniyor. Klasik resim beğenisinin ve üretiminin egemen olduğu 1930'lu yıllarda, Münih'teki dünyaca ünlü Hans Hoffman atölyesinden gelen bu iki ressam ortaya koydukları düzeyli resimlerle öne çıktılar. Çelebi'nin resimlerinin bu düzeyi, resim camiası içinde kimsenin gözünden kaçmıyordu, hele ki bu işin ticaretini yapanların.

Genellikle yurtdışında yaşayan ressamlarımızın sergilerine yer veren Tem Sanat Galerisi, Çelebi'yi destekleyen, onu resim üretmeye teşvik eden tavırlarıyla son yıllarda sanatçının çalıştığı tek galeri. 3-26 Nisan 1989 tarihleri arasındaki dokuzuncu kişisel sergisini de burada açan Çelebi, gün ışığına çıkması için özel koleksiyonlardan, yalnızca teşhir edilmek üzere getirilen resimleri arasında üç tanesinin sahte olduğunu anladı. *Büyükada* (90x99 cm), *Bayaz Manolya* (50x41 cm) ve *Kırda Gezinti* (33x46 cm) adlı tablolar kendi imzasını taşımasına rağmen, bu resimleri kendisi yapmamıştı. Bunun üzerine galeri yetkilileri ressamın isteğine uyarak bu üç şaibeli resmi kaldırıyor. Resimlerden ikisinin sahibi basın dünyasında sözü geçen birisi. Ancak adının açıklanmasını istemiyor. *Büyükada* ise Mehmet Günyeli'ye ait. 21 Nisan'da kendisine ait olan sahte resmi galeriden almaya gelen Günyeli, şaş-

ALİ AVNİ ÇELEBİ

kın ve kızgın durumdaki Çelebi'yle karşılaştı. Girişte belirttiğimiz gibi resmin kendisine ait olmadığını ifade ederek başladı söze Çelebi:

A.Ç. — Yok efendim yok. Ben çam ağacıyla çimen yeşilini birbirinden ayıramazsam... Sonra deniz burada çok mavi. Çam ağaçları ile deniz arasında böyle mavi olmaz, yeşilimsi bir mavi olur. Bu arada-

MEHMET GÜNYELİ

"Sahtecileri açığa çıkaracağım"

Ali Çelebi ile Mehmet Günyeli arasında geçen konuşmada adı geçen Selçuk'un kim olduğunu, olayın başka boyutlarında devreye giren kişileri ve bu kişilerin sahte resim olayındaki konumlarını Mehmet Günyeli ile konuştuk.

— Bu Selçuk kimdir?

— Selçuk diye, Selçuk Toğul'dan söz ediyorduk. Selçuk Toğul'la, Ali Çelebi'nin sahte resmi

dolayısıyla tanıştık. Toğul da sergiler açan bir ressam, naif resimler yapıyor galiba.

— Toğul'la bu sahte resim arasında ne gibi bir ilişki var?

— Bu resmi Moda'da çerçeve ci İsmail Seven'den aldım. Resim İsmail'e Toğul'dan geçmiş. Resmin böyle bir durumu ortaya çıkınca Toğul'la konuştum. Sahte çıkan yalnız benimki değil zaten, böyle iki tane resim daha var.

— Nereden türüyor bu sahte resimler?

— Bu konuda çok şey bilmiyorum. Diğer iki resim başka bir galeriden alınmış. Sahte çıkınca galeri bunları geri almak istemiş, ama sahibi satmamış. Bendeki resmi de iki galeri hemen satışa sunmak şartıyla geri almak istiyor. Güya böylece resmin sahte olmadığını ispat edecekler...

Avukatlarım gerekli işlemleri başlattı. Bu sahtekârlığı yapanları kamuoyuna açıklamak için elimden geleni yapacağım. □

ÇELEBİ'NİN İKİZİ DE BULUNAN "BÜYÜKADA" ADLI TABLOSU

ÇELEBİ: "Çam ağacıyla çimen yeşilini ayıramazsam..."

ki koyu çok fazla. Burası adaların arkasına çıkan yol galiba. Bu resim benim *Büyükada* resimimden yapılmış.

M.G. — Hocam, siz ne düşünüyorsunuz, ne yapacağız bu işi? Bu tip insanları afişe etmemiz lazım.

A.Ç. — Ben uğraşamam. Beni karıştırmayın. Bunun ekspertizini yaptırmak için müzeye başvurun, rapor alın. Ben yokum. Mahkemeydi, davaydı uğraş dur bu yaştan sonra. Siz istediğinizi yapın.

M.G. — Bu duruma size yakın birisinin adının karışması daha çirkin değil mi?

A.Ç. — Selçuk benim yakınım değildir. Bu çocuk Banana Oteli'ne birkaç pano yaptı, ama bu farklı. Bu çok cesaretli, ben yapamam. Kaça aldınız bu resmi?

M.G. — Yaklaşık olarak üç yıl

önce ikibuçuk milyona aldım.

A.Ç. — Bugünün dokuz - on milyon. Büyük geçmiş olsun. İnsan hayatta her şeye aldanır.

M.G. — Satan da başka bir sanatçı. Yapacak bir şey yok. Sizin böyle bir eserinizi bizde diye sevinirdük, ama artık yok. İnşallah başka bir eserinize sahip oluruz. Ben şahsen bunun üzerinde duracağım. Ama bana diyorlar ki bu resmi bize geri ver, bunu satacak iki galeri var.

A.Ç. — Olur mu öyle şey, benim namım altında dolandırıyorlar. Olmaz öyle şey.

M.G. — Aldanmamak için hep yaşayan sanatçıların resimlerini aldım. Bir Hoca Ali Rıza'yı, Halil Paşa'yı yapıyorlar, ama demek ki artık yaşayan kişilerle resimlerini de yapıyorlar. Engelleyeceğiz bunu.

İstanbul Resim ve Heykel Müzesi ekspertiz görevlisi İhsan Şurdum, söz konusu üç sahte resmi de görmüş: "Ali Çelebi'nin sergisi için Tem Sanat Galerisi'ne gittiğimde, Besi Hanım 'size birkaç resim gösterebilir miyim?' dedi. Ben de bu resimlerin Ali Çelebi tarafından yapılmadığı yolundaki düşüncemi belirttim."

İhsan Şurdum, ekspertizinin yapılması için günde en az on resim getirdiklerini söylüyor: "Gelen ba-

SELÇUK TOĞUL

"Baktım, 'Ali Çelebi' dedim"

Resam Selçuk Toğul 1952 İstanbul doğumlu. Tümü Cumalı Sanat Galerisi'nde olmak üzere beş kişisel resim sergisi açmış.

— Bu resim size kimden geçti?

— Fethi Akgün adında bir arkadaşımından aldım. Almanya'da oturuyor. Resimle hiçbir ilgisi yok. Aldım derken, para verip de almadım. "Bunu satabilir miyiz?" diye getirdi bana. O zaman Cumalı Sanat Galerisi kapalı olduğundan ben de Seven Sanat Galerisi'ne getirdim.

— Resmin sahte çıkması konusunda ne diyorsunuz?

— Resim bana geldiğinde rulo halindeydi. Galeriler de bakmışlar, hiçbir şey dememişler. Hâlâ inanamıyorum.

— Ali Çelebi ve müze ekspertizleri resmin sahte olduğunu söylüyor. Mehmet Günyeli de dava açacağını belirtiyor...

— Dava açıp açmayacağı Günyeli'nin bileceği iş. Ben eksper değilim, ama bu resim gördüğüm diğer Avni Çelebi resimleri gibiydi. Baktım, "Ali Çelebi" dedim. İnsanın aklına gelir mi böyle bir şey?

— Sorun nasıl çözülebilir?

— Çözüm, benim resmi aldığım arkadaşı bulmama bağlı. Resmi satan değil, sahtesini hazırlayan suçludur. Başka sahte Ali Çelebi resimleri de varmış. Bu olayın sorumluları bulunsun. Olay beni de çok üzdü. □

zı resimlerin müze koleksiyonunda olan orijinallerini gösterince şaşırıyorlar."

Resmin değer kazanmasıyla birlikte gündeme gelen sahte resim olayı, varlığı bilinen ve sürekli olarak küllendirilmek istenen bir olay. Ali Çelebi olayından da anlaşılacağı gibi, resim sanatının değerlendirilmesinden ekstra pay çıkarmak isteyen, "mahir" elli kişiler var. Resim piyasasında kuşku girdabı yaratan eller... Sahte resmin verdiği zarar sadece satın alanla sınırlı değil. Hem ressamı, hem galericiyi, hem de ülkenin resim sanatını da yakından ilgilendiriyor. Tam da Türk resmi tozunu silkelemeye başlamışken... □

NECMİ SÖNMEZ